ޤާނޫނުލް ޢުގޫބާތުގެ 53 ވަނަ މާއްދާއާއި ގު ޅޭ.
1. ޕީނަލް ކޯޑުގެ 53 ވަނަ މާއްދާ " ކުށް ކުރި މީހާއަކީ، ކުށްކުރި ހިނދުގައި އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއްގައި ހު ރި
" " "
މީހެއްކަމުގައިވާ ނަމަ، އޭނާގެ ކު ށަކީ މަޢާފުލިބި ގެންވާ ކުށެކެވެ. މިމާއްދާގާއި މަޢާފް ލިބިގެންވާ ކުށެއް ކަމަށް ބުނުމުގެ
ބަދަލުގައި "އެމީހަކީ އެކުށްކުރުމުގެ ޤާބިލްކަންހު ރި މީހެއްކަމަކަށް ނުބެލެވޭނެކަމަށް" ނުވަތަ "ކުށުގެ ސަބަބު ން އޭނާގެ މައްޗަށް
ދަޢުވާ ނުކުރެވޭނެއެވެ"، މިހެ ން ބަދަލުކުރުމަ ށް ފެނެއެވެ. މަޢާފްލިބިގެންވާކަ މަށް ބުނު މުން އޭނާ އެކުރީ ކުށެއްކަމަ ށް
ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށް ފެނެއެވެ.
ޤާނޫނުލް ޢުގޫބާތުގެ 61 ވަނަ މާއްދާއާއި ގު ޅޭ.
1. ޕީނަލް ކޯޑުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުތަކުގެގެ ތެރޭގައި ހިމެ ނޭ ކުއްތައް ބަދަލުކުރުމަ ށްފަހުގަ އި
ވަރަށް ބޮޑެތި ކުއްތަކާއި ޖަރީމާ ތައް ((މިސާލަކަށް، މީ ހުން މެރުން، ރޭޕްކުރުން، ފްރޯޑާއި އެންބެޒްލްމެންޓް، ބޮ ޑެތި އަދި
ލާއިންސާނީ އަނިޔާކުރުން، ބްލެ ކްމެއިލް ކުރުން، ގޭންގް ކުއްތައް، މަސްތުވާތަކެތީ ގެ ބޮޑެތި މައްސަލަތައް (މި ކުށުގެ ބާވަތާއި
ދަރަޖަ ބެލު މަށްފަ ހު)،ރާވައި ގެ ން ކު ރާ ބޮޑެތި ކު އް ތައް، ކޮރަޕްޝަންގެ ބޮޑެތި މައްސަލަތައް)) ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުން މުހިއްމުކަމަ ށް
ފެނެއެވެ. އަދި އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮ ށްފައިވާ ކުއްތައް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާނުއުފުލައިފިނަ މަ
ފަހު ން ދަޢުވާނު ކުރެވޭނެކަމަ ށް އޮ ތުން ރަގަޅުކަމަ ށް ފެނެއެވެ. ސަ ބަބަކީ އެފަދަ ކުށްކުރާ މީހު ން ފަ ހުންވެސް އިސްލާ ހުވުމުގެ
ފުރުސަތު، އިތު ރުވާނެކަމަ ށް ފެ ން ނާތީވެއެވެ. ނަ މަވެސް މީ ހުން މެރުން، ރޭޕްކުރު ން، ފްރޯޑާއި އެންބެޒްލްމެންޓް، ލާއިންސާ ނީ
އަދަބުދިނުމާއި އަނިޔާކުރު ން ފަދަ ބޮޑެ ތި ކުއްތަކަކީ ވަކިމުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ދައުވާ ނުކޮށް ފިނަމަ ދައުވާ ނުކުރެވޭނެކަ މަ ށް
ކަނޑައެޅުމުން އަނިޔާ ލިބު ނު ފަ ރާތަށާއި މު ޅި މުޖްތަ މަޢުއަށް މިކަމުގެ ސަބަބުން އިންސާފު ގެއްލިގެންދާނެ ކަންކަމެވެ.
2. ބޮޑެތި ޖަ ރީމާތަކާއި ކުށްތަކަކީ އެކަންތައްތައް ސާބިތުކުރަން ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ނަގާ އަދި ފަހުން ތަޢާރަފްވާ ޓެކްނޮލޮޖީއެއް ނު ވަ ތަ
ވަޞީލަތެއްގެ ސަބަބުންވެސް އެތައް ހެއްކެއް ފެނިގެން ހިނގަ އިދާނެ މައްސަލަ ތެކެކެވެ. މިސާލެއްގެ ގޮތު ން އެމެރިކާ ފަދަ
ޤައުމުތަކުގައިވެސް އެތައް އަހަރުތަކެއްވެފައިވާ މައްސަލަތަކުގައިވެސް 20(އަހަރަށް ވުރެވެސް ގިނަ) ފަހު ން ހޯދޭ ހެކިތަކާ އި
ކުރިން ލިބިފައިވާ ހެކިތަކު ން ފަ ހުގެ ޓެކްނޮލޮޖީގެ ބޭނު ންކޮށްގެ ން ކުށް ސާބިތުކޮށްފަ އިވެއެވެ. މިކަމަކީ އިންސާފު ޤާއިމް ކުރުމުގައި
ވަރަށް މުޙިއްމުކަ މެކެވެ.
3. އިންސާނީ ހައްޤުގެ ނަޒަރަކުން 61 ވަނަ މާއްދާ އަށް ބަލައިލައިފިނަމަ، ޝަރީ ޢަތުގެ މަރުހަލާތަކުގައި ހަމަ ކޮން މެ މީހަކަށް ވެސް ވީ
އެންމެ އަވަހަކަށް އޭނާއާއި ދެކޮޅަށް އުފުލިފައިވާ މައްސަލަ ނިން މުމުގެ ހައްޤުލިބިގެންވެއެވެ.
4. ބައިނަލްއަޤްވާމީ އިންސާ ނީ ހައްޤުތަކުގެ މުޢާހަދާ ކަމުގައިވާ އައި .ސީ .ސީ .ޕީ .އާރ ގެ 14 ވަ ނަ މާއްދާގެ (c( )3(ގައި އަ ދި
ޑް ރާފްޓް ޕްރިންސިޕަލްސް އޮފް އީކުއަލިޓީ އިން ޖަސްޓިސް ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައިވެސް ކޮ ން މެ މީހަކަށްވެސް އެމީހަކާ ދެކޮޅަ ށް
އުފުލިފައިވާ މައްސަލައެއް ޝަރީ ޢަތުގައި އެންމެ އަވަހަށް އަޑުއިއްވައި ނި ންމުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަން ބަޔާންކުރެއެވެ.

5. މީހަކު ކުށެއްކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ގައި ހައްޔަރުކުރުމާއި އޭނާގެ މިނިވަންކަމަކީ ކުއްކުރި މީހާގެ ހައްޤުތަކާއި ކުށުގެ ޝިކާރައަށްވީ
މީހާގެ ހައްޤުތަކާއި އަދި ޢާމު ން ނާއި މު ޖްތަމަޢު ގެ ސަލާމަތާއި ރައްކަލަށާއި މުޖް ތަމައުން ކުށާއި ނޭދެވޭ އަމަލުތަ އް މަ ދުކުރުމަ ށް
ބެލުމަށްފަހުގައި އެއަށް އަމަލުކުރަންޖެހޭ ނެ އެއްޗެކެވެ. ވަރަށް ބޮޑެތި ކުށްކުށާއި ޖަރީމާތައް ހިންގާފައިތިބޭ މީހުން އެމީހުންގެ
މައްޗަށް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ނުއުފުލި ގިނަދުވަސްވުމުގެ ސަބަބުން ދޫކޮށްލަންޖެހުމަކީ ކުށުގެ ޝިކާރައަށްވާ ފަރާތްތަކާއި،
މުޖްތަމަޢުގެ ހަ އްޤުތަކަށް ބޭއިންސާފުވީކަމުގައިވެސް ބެލެވެއެ ވެ.
6. ސިވިލް ލޯ އާއި ކޮމަން ލޯ ހިގާ ބައެއް ޤައުމުތަކުގައި ވަކި މުއްދަތަކަށްފަހުގައި ކުށުގެ ދަޢުވާ ނުއުފުލޭގޮތަ ށް ސްޓެޓިއުޓް އޮފް
ލިމިޓޭޝަންސް ހަދާފައި ހުރެއެވެ. ނަމަވެސް ދިވެހި ރާއްޖޭގައި އަދި މިކަހަލަ ޤާނޫނެއް ނެއްކަން ފާހަގަކޮއްލެވެއެވެ. ކުށަށް ދައުވާ
އުފުލުމަށް މި ގޮތަ ށް ކަނޑައަޅާ ފައިވާ ވަގުތަށް ކިޔަނީ "ޕީރިއަޑްސް އޮފް ޕްރެސްކްރިޕްޝަން " ނުވަ ތަ "ޕްރެސްކްރިޕްޓިވް
"
ޕީރިއަޑް އެވެ.
7. ޖަޕާން، ފްރާ ންސް، އަދި ސިވިލް ލޯ ހިނގާ ގިނަ ޤައުމުތަކުގައި މި ވަގުތު ވަނީ ވަރަށް ދިގު މުއްދަތަކަށް (ބައެއްފަހަރަށް 25
އަހަރަށް) ސްޓެޓިއުޓް އޮފް ލިމިޓޭޝަންސް ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައެވެ. މި ގޮތަށް މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބޭނުން ނުވަތަ
އަސްލަކީ މީހެއްގެ މައްޗަށް ދޮގު ތުހުމަތުކޮށް ކުއްކުރިކަމަށް ދައުވާ އުފުލުމުން ރައްކާތެރި ކުރުމެވެ . ނަމަވެސް މި ކަހަލަ ޖިނާޢީ
ނިޒާ މްތަކުގައި އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތަށް ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ވަކި މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައި ނެތުމު ން އަނިޔާ ލިބުނު މީހާގެ
އިޙުސާސްތަކާއި ހައްޤުތަކަކަށް ދައުލަތުން އަހައްމި އްޔަތުކަން ނުދޭކަމަ ށް ބައެއް ޤާނޫ ނީ އިލްމުވެރިން ދެކެއެވެ.
8. އިންގިރޭސިވިލާތާއި، އެމެރިކާގެ ބައެއް ސްޓޭޓް ތަކުގައާއި، މެލޭޝިޔާ، އިންޑިޔާ ފަދަ ޤައުމުތަކުގައި ދަޢުވާ އުފުލުމަކަށް ވަކި
މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައި ނޯވެއެވެ.
9. އެގޮތައް ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާ ނުއު ފުލި ހު ރި ކުއްތަކުގެ ޒާތަށާއި، ބާވަތަށާއި، އޭގެ ސީރިއަސް ކަމަ ށާއި، ގެއްލުން
ލިބުނުފަރާތްތަކާއި އެމީހުންގެ ހައްޤުތަކަށްވެސް ބެލުމަށްފަހު ދަޢުވާ އުފުލާނީތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް ބޮޑެ ތި
ކުއްތަކާއި ޖަރީމާތަކަށް އެއްވެސް ހާލެއްގައި މުއްދަތު ފާއިތުވުމު ން ދަޢުވާ ނުއުފުލޭނެ ކަމަށް ޤާނޫނު ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާނަމަ،
ފަހު ން އިތުބާރު ކުރެވޭ އާ ހެއްކާއި ޤަރީނާ ލި ބުމުން ވެސް ކުށްކު ރި މީހާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާއެއް ނުއުފުލޭނެއެވެ.
1985 .10 ގައި އ.ދ ގެ ޖެ ނެރަލް އެސެމްބްލީ ން ބަލައިގެން ޔޫ .އެން . ޑެކްލަރޭޝަން އޮން ބޭސިކް ޕްރިންސިޕަލްސް އޮފް ޖިސްޓިސް
ފޮ ވިކްޓިމްސް އޮފް ކްރައި މް އެންޑް އެބިއުސް އޮފް ޕަވަރ ގައި ޖިނާޢީ ކުއްކުރުމު ގެ ސަބަ ބުން ހައްޤުން މަހުރޫމްވެ ޝިކާރައަ ށް
ވެފައިތިބިމީހު ން ނަށް އިންސާފް ހޯދުމުގެ ނިޔަތުގައި މި ޤަރާރުވަނީ ފާސްކޮށްފައެވެ. މި ޤަރާރުގައިވެސް އިންސާފުގެ މަގު ތަނަވަސް
ކުރުމުގެ ގޮތު ން ބަޑެތި ޖިނާޢީ ކުއްކުށަށް ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި ވަކި ވަގުތެއް ކަނޑައަޅާފައި ނެތުމަ ށް ގޮވާލަ އެވެ.
11. ބައެއް ކުއްކުށަކީ އޭގެ ޒާތުގައި އަނިޔާކުރާ މީހާ ގެ ބާރުގެ ސަބަ ބުން އަނިޔާ ލިބޭ މީހާ އެ ތަށް ޒަ މާނެއްވަންދެން ހަ ނުހުން ނަން
ޖެހިދާނެ ކުށެކެވެ. މިސާލަކަށް، ބައިނަލްއަޤްވާމީކޮށް ބަލައިގަންނަ ބައެއް ބޮޑެތި ޖަރީމާތަކުގައި، ބާރާއި މަޤާމްގެ ނުފޫ ޒު
ބޭނުންކޮށް ގެ ން ބިރުދައްކައިގެން ގިނަ އަހަ ރުތަކެއްވަންދެން މީހަ ކު ނުވަތަ ބަޔަކު ލައްވާ ކުށެއްކުރުވައި ހަ ނުހުރު މަ ށް
ބާރުއެޅުންފަދަ ކަންތައްތައް ހިމެ ނެއެވެ. މިކަހަލަ ކުއްކުށުގެ ސަބަބުން އެފަދަ ކުއްކުރާ މީހު ން ދިގު މުއްދަތަކަށް ކުއްކު ރުމުގެ
ފުރުސަތު އިތުރުވުމާއި، ކުށުގެ ޝިކާރައަށްވާފަ ރާތް ފަ ހުންވެސް ޝަރީޢަތުގައި ހެކިބަސްދޭން ނު ކެރުމާއި، އޭނާވެސް ކުށުގެ
ބައިވެރިއެއްކަމަށް ޝަރީޢަ ތުން ބެ ލުމުގެ ފުރު ސަތު އިތުރުވެގެން ދެއެވެ.

12. ސްޓެޓިއުޓް އޮފް ލިމިޓޭޝަން ސް އެފަދަ ކުއްކުށާއި ޖަރީމާތަކަ ށް ޤާނޫނު ލް ޢުޤޫބާތުގައި ބޭއްވުމުގެ ސަބަބުން ކުއްކުރިމީހާ
އެމުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ދަޢުލަތުގެ ފަރާތު ން ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ހުރަ ސް ތަކެއް އަޅާ، ހެކި ނައްތާ ލުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފާނެކަ މުގެ ބި ރު
އެބައޮތެވެ. ގިނަ ޤައުމުތަކުގައިވެސް، މި މައްސަލައިގެ ސަބަބު ން ބޮޑެތި ކުއްވެރިންވަ ނީ ދޫކޮށްލަ ންޖެހި ފައެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި،
އެފަދަމައްސަލަ ތަކުގައި ދަޢުވާ ވީ އެންމެ އަވަ ހަށް އުފުލާފައި ބޭއްވުމަށް ފެނެއެވެ.
13. މިފަދަ ސަބަ ބު ތަކަށްޓަކައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ބޮޑެތި ކުއްތަކާއި ޖަ ރީމާތަކަ ށް ދަޢުވާނުއުފުލައިފިނަމަ ފަ ހު ން
ދަޢުވާނުކުރެވޭނެ ކަމަށް އޮ ތުން ރަގަޅުކަމަ ށް ނު ފެނެއެވެ. އަދި މިހާރު 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުއްތަކަށް ވަ ކި
މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައި ބޭއްވުންވެސް އެކަށީގެންވާކަން ފެނެއެވެ.
ޤާނޫނުލް ޢުގޫބާތުގެ 61 ވަނަ މާއްދާއާއި ގު ޅޭ.
1. ޤާނުނުލް ޢުޤޫ ބާ ތުގެ 411 ވަނަ މައްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުއްތަކާއި ދަރަޖަތަކުގައި ތަފާތުތަކެއް އުޅޭކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
މިސާލަކަ ށް އެ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ގައި އެ ކުއްކުރަނީ އިންދެގެން ހު ރި ދެމީހުންތޯ ނުވަ ތަ ނޫންތޯ ސާފުކުރު ން މުހިއްމެވެ.
މީގެ އިތުރު ން ހަމައެކަނި 4 މީ ހުންގެ ހެކިބަ ސް ބަލައިގަނެ ނަމަ ވެސް ޑީ.އެން.އޭ އާ ފޮރެންސި ކް ޓެސްޓިންގް ފަދަ ހެކިބަ ސް
ޤަބޫލު ނުކުރެވެ ންވީ ސަބަބު އެގެ ން ބޭނުންވެއެވެ. ޤަބޫލު
411 .2 ވަނަ މާ އްދާގެ (ނ) ގެ)1(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށުގައި އެ އަމަ ލު ހި ންގާ ދެމީހު ންނަކީވެސް ކައިވެނިކޮށްގެން ތި ބި
ދެމީހުންތޯ ސާފު ކުރުން ރަގަޅެވެ.
411 .3 ވަނަ މާ އްދާގެ (2) ގައި އެ އަމަލު ކުރާ ދެ ބަޔަކީ ޖި ން ސުގެ ގޮތުން ތަފާތުވިނަމަވެސް ބާވަތާއި އަމަލަކީ އެކައްޗެކެ ވެ.
ނަމަވެސް ދަ ރަޖަ ތަފާތުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
4. ވީމާ މު ޅި މި މާ އްދާ އަލުން އިސްލާހުކޮށް ސާ ފު އިބާރާތު ން ބަޔާ ންކުރުން ރަގަޅު ކަމަ ށް ފެނެއެވެ.